Gemeente Utrecht

BEANTWOORDING SCHRIFTELIJKE RAADSVRAGEN 2025, NUMMER 65

Datum	20 mei 2025
Van	College B&W
Behandeld door	Ineke Jenniskens
Doorkiesnummer	14030
E-mailadres	Ineke.jenniskens@utrecht.nl
Kenmerk	30261322
Beleidsveld	Openbare orde en veiligheid

Geachte leden van de raad,

Hierbij ontvangt u de beantwoording van de schriftelijke raadsvragen jaargang 2025 nummer 65 van Tess Meerding (VVD), mede namens Bina Chirino (ChristenUnie) en David Bosch (UtrechtNu!) van 14 april 2025 over Opnieuw gaat het helemaal mis onder het Bollendak.
De gestelde vragen zijn onderaan bijgevoegd.

Voorafgaand willen we u meegeven dat we u, binnen nu en enkele weken, door middel van een raadsbrief informeren over de aanpak overlastgevende en criminele vreemdelingen. Omdat we in deze beantwoording uitgebreider ingaan op de resultaten van de aanpak en de actuele situatie zullen we hier in sommige antwoorden naar verwijzen.

Vraag 1
Is de burgemeester het met de vragenstellende fracties eens dat de situatie onder het Bollendak zeer zorgwekkend is en dat de huidige situatie daarnaast een slecht visitekaartje is voor wat wij aan bewoners en bezoekers van de stad willen uitstralen?
***Antwoord* 1**
Ja, wij maken ons ook zorgen over de hoeveelheid incidenten van de afgelopen periode. Dat geldt in bredere zin voor de hele stad maar het Bollendak en Hoog Catharijne zijn plekken waar veel van de problematiek samenkomt. Deze incidenten hebben veel impact op mensen die er een eigen zaak hebben, hun werknemers, winkelend publiek en andere passanten/ omstanders. Zij worden ongewild geconfronteerd met criminaliteit en overlast en dat voelt onveilig.

Vraag 2
Hoe duidt de burgemeester de huidige situatie rondom het Bollendak? Wat is volgens de burgemeester de aanleiding voor de teruggekeerde en toegenomen overlast en kan de burgemeester een beeld schetsen van de groep of groepen overlastgevers?
***Antwoord* 2**
De centrale ligging van onze stad, het station en Hoog Catharijne maken het Bollendak een aantrekkelijke ontmoetingsplek voor inwoners en bezoekers. Het is daarmee ook een aantrekkelijke ontmoetings- en hangplek voor verschillende overlastgevende en criminele groepen. We zijn gestart

met verschillende stedelijke programma's waaronder Samen Eropaf (mensen met een samenloop van complexe problemen en gevaarsrisico) en de aanpak Overlastgevende en criminele vreemdelingen. De basis van deze aanpakken is dat wij de mensen, die in beeld komen voor overlast en criminaliteit, altijd tegemoet treden met 'wie ben je, waar kom je vandaan, welke problemen spelen er en wat is voor nodig om deze op te lossen?' Met als doel daarmee de overlast en criminaliteit terug te dringen, bij voorkeur door mensen toe te leiden naar voorliggende voorzieningen. Deze aanpakken hebben positieve resultaten laten zien. Er waren minder grote excessen en incidenten. De overlastbeleving bij ondernemers, omwonenden en passanten was minder ten opzichte van vorige jaren.

Aan het einde van de zomer van 2024 zagen wij echter weer een toename van (gewelds)incidenten in het stationsgebied. Nu vooral door (veelal minderjarige/ jong volwassene) Syrische en Algerijnse jongeren verblijvend op verschillende COA-locaties verspreid over het gehele land.

We zien dat deze groepen zich snel verplaatsen en snel van samenstelling wisselen. Dat vraagt heel veel inzet van alle betrokken partners: in kaart brengen van de betrokken personen en hun zorgbehoefte, inschatting maken van het veiligheidsrisico, persoonsgerichte interventies maar ook gebiedsgerichte interventies. De resultaten van deze aanpak is hetzelfde, echter komen we voor een steeds grotere opgave te staan door de aanhoudende aanloop van nieuwe mensen.

Om u een beeld te geven:
Vanuit de aanpak overlastgevende en criminele vreemdelingen hebben we 162 mensen actief in een lopende aanpak. Het betreft hoofdzakelijk Syrische, Algerijnse en Marokkaanse jonge mannen.
Deze personen hebben de afgelopen zes maanden minimaal twee keer betrokkenheid gehad bij incidenten en/ of een strafbaar feit gepleegd.

Van deze 162 mensen hebben er:
- *37 een inschrijfadres in Utrecht*
- *31 geen inschrijfadres*
- *94 een adres op een COA-locatie verspreid over 45 andere gemeenten in het gehele land.*

Leeftijden van deze groep jongeren:
- *60 jongeren zijn tussen de 13 en 17 jaar*
- *43 jongeren zijn 18 jaar*
- *37 personen zijn tussen de 19 en 25 jaar*
- *22 personen zijn boven de 25 jaar.*

Naast deze 162 mensen hebben we ook een groep van 66 mensen uit (oost) Europa actief in een aanpak. Zij acteren in het stationsgebied. Op zeer intimiderende en agressieve wijze zoeken zij met name kwetsbare mensen op, zonderen hen af en vragen geld voor hen te pinnen of een treinkaartje te kopen. Ook onder deze groep mensen spelen er onderlinge vechtpartijen.

Vraag 3
Wat is de verklaring van de burgemeester voor deze opvallende samenloop van crimineel en overlastgevend gedrag?
***Antwoord* 3**
Utrecht is aantrekkelijk vanwege de goede bereikbaarheid, het is een belangrijke ontmoetingsplek en een gelegenheidslocatie vanwege de grote groepen bezoekers/ passanten/ reizigers (potentiële slachtoffers) en winkels. Dit trekt overlastgevende en criminele groepen personen aan. De groepsdynamiek (binnen en tussen de groepen) verklaart de samenloop tussen overlast en criminaliteit. Overigens zien we dit niet alleen in Utrecht. Ook steden als Groningen, Arnhem,

Amsterdam, Nijmegen en Tilburg kampen met een toename van overlast en criminaliteit. Mensen die we in beeld hebben door hun betrokkenheid bij incidenten en criminaliteit, verblijven en reizen door het hele land.

Vraag 4
Eerder is een passende (persoonsgerichte) aanpak aangekondigd, is deze aanpak nog afdoende en moet deze aanpak niet worden herzien nu de overlast en criminaliteit terugkeert?
***Antwoord* 4**
Wij geloven in onze Utrechtse aanpak waarin zorg en veiligheid altijd hand in hand gaan. Naast de persoonsgerichte aanpak zetten we ook maatregelen in om overlast en criminaliteit preventief tegen te gaan. Maatregelen zoals extra toezicht, cameratoezicht, verblijfsontzeggingsgebied en zijn er veldwerkers met verschillende expertises die actief contact leggen met de mensen die veel in het stationsgebied verblijven.

Door de persoons- en locatiegerichte aanpak hebben we beter en sneller zicht op wie deze mensen zijn en daarmee bijpassende handelingsperspectieven. De aanpak richt zich op mensen die vaker in beeld zijn gekomen voor overlast en/ of crimineel gedrag. Met deze aanpak kunnen we met alle betrokken zorg- en veiligheidspartners (binnen de grenzen van de wet) informatie delen en gerichte afspraken maken over passende interventies zoals het toeleiden naar voorliggende voorzieningen.

Het is een intensieve aanpak maar een aanpak met oog voor de (problemen van) de mens achter de overlast en criminaliteit. Zodat er voor interventies gekozen wordt met een duurzaam effect. Tegelijkertijd moeten we er ons ook goed bewust van zijn dat we niet alles met zorg kunnen oplossen of voorkomen. De aanpak leunt op zowel maatregelen vanuit zorg als veiligheid. Beiden zijn nodig om snel en effectief te zijn.
De inzet van veiligheidsmaatregelen leveren in de stad echter vaak meer discussies op dan de inzet van zorgmaatregelen. We zien dat bijvoorbeeld terug als het gaat om het beboeten van buitenslapen. Hier zijn pittige discussies over gevoerd met als uitkomst dat we het nodig (kunnen) hebben wanneer er sprake is van een overlastcontext en-/of hoge risico's. Het kan dan als sluitstuk ingezet worden. Ondanks dat de overlast toeneemt, bijvoorbeeld als het gaat om jongeren die 's avonds niet de trein naar huis nemen en overnachten in en rond het stationsgebied, zijn het aantal registraties en boetes flink afgenomen ten opzichte van vorig jaar. Het handelen van veiligheidsprofessionals ligt onder een vergrootglas. Hierdoor ontstaat er terughoudendheid en ongemak (kramp) in het uitvoeren van beleid door onze veiligheidsprofessionals op straat.

Vraag 5
Klopt het dat er nauwelijks aanhoudingen zijn verricht naar aanleiding van de vechtpartijen? Wat is hiervan de reden?
***Antwoord* 5**
Bij het incident op van 8 april werd een lokale overlastgever verzocht zich te verwijderen waarop een groep zich tegen de politie keerde door zich belemmerend op te stellen en goederen naar de politie te gooien. De groep werd gevorderd weg te gaan en daarbij is één aanhouding verricht. Het doel was primair om de orde te herstellen. Wanneer er daarna geen mogelijkheid is meer tot aanhouding (geen beelden, geen heterdaad, geen verklaringen) onderzoeken we wel of er mensen bij aanwezig zijn die we vaker in beeld hebben gehad voor overlast/ criminaliteit en de mogelijkheid zien om een persoonsgerichte aanpak te starten. Bij een vechtpartij tussen groepen onderling (Rijnkade) zijn staandehoudingen en aanhoudingen verricht. Wat het vaak ingewikkeld maakt om aanhoudingen te verrichten en/of strafrechtelijk door te pakken, is dat bij onderlinge vechtpartijen mensen weigeren te verklaren wat er gebeurd is en/of om aangifte te doen.

Vraag 6
Is de analyse van Bureau Beke nog steeds accuraat? Wat is er gedaan om samen met het Rijk op te trekken in de aanpak van overlastgevende vreemdelingen en wat zijn hiervan de resultaten?
***Antwoord* 6**
We zoeken actief de samenwerking op met het Rijk en collega-gemeenten.
Het ministerie Asiel en Migratie ondersteunt onze stedelijke aanpak financieel en maken het daarmee mede mogelijk om de coördinatie op de aanpak uit te voeren en de persoonsgerichte aanpak in te zetten. Zij draagt ook financieel bij aan de inzet van het Meldpunt Perspectief. Deze middelen zijn toegezegd voor een jaar. Op dit moment ligt er een vervolgaanvraag zodat we de aanpak kunnen continueren en waar nodig uitbreiden.
Daarnaast levert het ministerie in mankracht het team toezicht bijzondere doelgroepen wat toezicht houdt in het stationsgebied en op andere overlastlocaties.
Wanneer mensen overlast en criminaliteit veroorzaken in Utrecht maar op andere locaties in het land verblijven, hebben we de afspraak dat het COA/NIDOS en de wijkagent daar een stopgesprek voeren met deze persoon.
Als centrumgemeente helpen wij onze collega gemeenten uit de regio om een persoonsgerichte aanpak op te starten. We delen onze expertise op wet- en regelgeving rondom deze doelgroep en het netwerk wat we in Utrecht hebben opgebouwd. We hebben twaalf buurtgemeenten hier nu mee geholpen. We hebben korte lijnen met andere steden in het land waar deze problematiek ook speelt en trekken hierin samen op.

Toch is er meer nodig. Specifiek naar aanleiding van de incidenten onder het Bollendak in april hebben we aangedrongen bij het ministerie om op landelijk niveau in actie te komen rondom de problematiek die speelt onder alleenstaande minderjarige vreemdelingen. We verwachten hierin een actievere rol van het COA/NIDOS en het ministerie. Op 14 mei heeft er een directeurenoverleg plaatsgevonden met het COA, NIDOS, politie en het ministerie hierover om de feiten en cijfers en urgentie te bespreken.

Vraag 7
Bij het oplossen van de overlast onder het Bollendak zijn ook verschillende maatschappelijke partners en initiatieven vanuit Utrecht betrokken. Hoe is de samenwerking met hen en wat zijn hiervan de resultaten?
***Antwoord* 7**
De samenwerking met en tussen de verschillende betrokken partners en organisaties is goed en intensief. Onder regie en coördinatie van de gemeente komen de partners maandelijks samen om signalen met elkaar te delen en structurele knelpunten met elkaar te bespreken en waar mogelijk op te lossen (of te escaleren). Hierdoor kennen de organisaties elkaar goed, weten ze van elkaar wat de mogelijkheden zijn en kan er wanneer een situatie dat vraagt direct met elkaar geschakeld worden. De resultaten delen we met u in de eerdergenoemde raadsbrief die u binnen nu en enkele weken van ons ontvangt.

Vraag 8
Wat maakt dat het handhaven onder het Bollendak nog steeds moeilijk is en de situatie moeilijk onder controle te krijgen is, kan de burgemeester dit toelichten?
***Antwoord* 8**
Zie antwoorden vraag 2 en 4

Vraag 9
Op welke manier heeft het ‘smart police station’ concreet bijgedragen aan de (ervaren) veiligheid onder het Bollendag sinds het vorig jaar geopend werd?

***Antwoord* 9**
Het smart police station heeft als afgeleid doel dat bezoekers van het stationsgebied zich veiliger voelen en uit (zij het beperkte) metingen blijkt dat de aanwezigheid bijdraagt. Er vinden echter geen interventies plaats vanuit het smart police station. Het is (slechts) een 'digitaal loket' waar bezoekers contact kunnen leggen met de politie.

Vraag 10
Het 'smart police station' is nu onbemand. Zou het een oplossing kunnen zijn om hier toch permanent politieagenten neer te zetten zodat hier een preventieve werking vanuit gaat en de politie overlastplegers sneller op heterdaad kan betrappen?

In januari 2023 werd aangegeven dat de extra inzet van politie en toezicht en handhaving, vanwege capaciteitstekorten werd afgebouwd.

Vraag 11
Is de extra inzet op dit moment weer geïntensiveerd en zo ja, vanaf wanneer is deze intensivering ingezet? Hoe wordt door de gemeente ingespeeld op trends en veranderingen, als er aanwijzingen zijn dat de overlast weer toeneemt?
***Antwoord* 10 en 11**
Om repressief op te kunnen treden tegen de overlast en criminaliteit zijn we in 2023 gestart met een tijdelijke 'overlastdienst' vanuit de politie en handhaving. De overlastdienst focust zich op hotspotlocaties in en rondom het stationsgebied en de binnenstad en beweegt met de overlast mee. Deze inzet is in 2024 structureel gemaakt.
Naar aanleiding van de recente incidenten begin april onder het Bollendak is de inzet direct geïntensiveerd (voor onbepaalde tijd). Overlast kent vele vormen die primair bij handhaving (en zorg) thuishoren van het (onderling) aanspreken tot handhavende partijen zoals beveiliging, BOA's, NS-personeel. Wanneer het strafbare vormen aanneemt of de openbare orde (ernstig) verstoord wordt, is de politie aan zet. De extra inzet sinds april is integraal, dus samen met andere partners.

We hebben overigens niet alleen de inzet van de politie en THOR geïntensiveerd. Ook de inzet vanuit de persoonsgerichte aanpak is verdubbeld en het Meldpunt Perspectief is, na de incidenten in April, gestart met avondrondes in Hoog Catharijne en onder het Bollendak. Daarnaast is het Eropaf-team actief aanwezig in het stationsgebied.

De problematiek onder het Bollendak lijkt zich, naast de recente terugkeer en toename, ook als een olievlek te verspreiden naar direct omliggende gebieden zoals de Van Sijpesteijnkade- en tunnel en het Moreelsepark. De aanpak en bevoegdheden voor het Bollendak gelden veelal echter alleen voor specifiek het Bollendak zelf, waardoor de handhaving direct naast het Bollendak (mogelijk) belemmerd wordt.

Vraag 12
Acht de burgemeester het, hierop gelet, raadzaam om de aanpak en bevoegdheden rondom het Bollendak ook uit te breiden naar omliggende gebieden?
***Antwoord* 12**
Zowel de politie, Handhaving (THOR), het Eropaf-team en Team Toezicht bijzondere doelgroepen zijn dagelijks meerdere malen (ook preventief) aanwezig op de hotspotlocaties. Wanneer er signalen zijn van nieuwe locaties nemen zij deze mee. We hebben twee gebieden in de stad aangewezen als verblijfsontzeggingsgebied. Het verblijfsontzeggingsgebied stationsgebied is uitgebreider dan het Bollendak en Hoog Catharijne. De Sijpesteijntunnel en het Westplein vallen hier bijvoorbeeld ook onder. Wanneer een (nieuwe) locatie dusdanig veel in beeld komt, onderzoeken we of het

proportioneel is om de maatregelen en/of bevoegdheden uit te breiden (zoals het uitbreiden VBO-gebied of het plaatsen van een flexibele camera). Ook hier is het goed om te benoemen dat we niet alles met (alleen) de inzet van zorg kunnen oplossen of voorkomen. Maatregelen als het aanwijzen van een verblijfsontzeggingsgebied, het plaatsen van flexibele camera's, handhaven op de APV hebben we, naast de inzet op zorg, hard nodig om de overlast en criminaliteit terug te dringen en beheersbaar te maken.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris, de burgemeester,

Schriftelijke vragen – Opnieuw gaat het helemaal mis onder het Bollendak
14 april 2025

Vragen:

”Drukste treinstation van Nederland is walhalla voor agressieve zakkenrollers en opdringerige bedelaars” kopte het AD Utrecht op 26 maart jl. en “Bollendak bij Utrecht CS weer onder vergrootglas na avonden vol onrust: ‘Het is een hogedrukketel’ was de kop van een artikel in dezelfde krant op 11 april jl. Het zijn zeer zorgwekkende berichten die in de afgelopen weken over het Bollendak zijn verschenen. Ondanks dat door de gemeente eerder een speciale aanpak is uitgerold om de overlast en onrust rondom het Bollendak tegen te gaan, lijkt het nu opnieuw mis te gaan en lijkt het plein een hotspot voor criminaliteit te zijn. De plek, die als een belangrijke toegangspoort voor de stad fungeert, krijgt daarmee wederom een slechte reputatie. De situatie zorgt bovendien voor een erg onveilig gevoel bij bezoekers, omwonenden en ondernemers in de omgeving.
Dit brengt de fracties van de VVD, de ChristenUnie en UtrechtNu! tot de volgende vragen:

1. Is de burgemeester het met de vragenstellende fracties eens dat de situatie onder het Bollendak zeer zorgwekkend is en dat de huidige situatie daarnaast een slecht visitekaartje is voor wat wij aan bewoners en bezoekers van de stad willen uitstralen?

2. Hoe duidt de burgemeester de huidige situatie rondom het Bollendak? Wat is volgens de burgemeester de aanleiding voor de teruggekeerde en toegenomen overlast en kan de burgemeester een beeld schetsen van de groep of groepen overlastgevers?

De overlast bestaat onder andere uit een groot aantal agressieve zakenrollers, maar ook uit grote vechtpartijen en opdringerige bedelaars. Dit lijken zeer diverse vormen van overlast te zijn, die niet direct iets met elkaar te maken hebben.

3. Wat is de verklaring van de burgemeester voor deze opvallende samenloop van crimineel en overlastgevend gedrag?

4. Eerder is een passende (persoonsgerichte) aanpak aangekondigd, is deze aanpak nog afdoende en moet deze aanpak niet worden herzien nu de overlast en criminaliteit terugkeert?

Uit de verschillende nieuwsberichten blijkt dat de grote vechtpartijen (met 50 tot 100 mensen die zich tegen de politie keerde), door de politie zijn beëindigd. Er zijn echter nauwelijks aanhoudingen verricht, zo lijkt het althans in de media.

5. Klopt het dat er nauwelijks aanhoudingen zijn verricht naar aanleiding van de vechtpartijen? Wat is hiervan de reden?

Uit een eerder analyse van Bureau Beke bleek destijds dat de meeste overlast rondom het Bollendak werd veroorzaakt door overlastgevende vreemdelingen, dit wordt ook in recente nieuwsberichten door de gemeente bevestigd. De burgemeester kondigde eerder aan hier samen met het rijk in op te gaan trekken en met een aanpak te komen.

6. Is de analyse van Bureau Beke nog steeds accuraat? Wat is er gedaan om samen met het Rijk op te trekken in de aanpak van overlastgevende vreemdelingen en wat zijn hiervan de resultaten?

7. Bij het oplossen van de overlast onder het Bollendak zijn ook verschillende maatschappelijke partners en initiatieven vanuit Utrecht betrokken. Hoe is de samenwerking met hen en wat zijn hiervan de resultaten?

Inmiddels heeft de politie sinds september 2024 een speciale dependance, het zogenaamde ‘smart police station’, geopend op het Stationsplein. Ook is de politie vaak met een politieauto ter plekken aanwezig. Hierdoor zou men verwachten dat de plek fors minder aantrekkelijk is voor het aantrekken van criminaliteit en dat overlastplegers makkelijker op heterdaad betrapt kunnen worden: zakenrollen, hinderlijk bedelen en geweld plegen is immers allemaal al verboden.

8. Wat maakt dat het handhaven onder het Bollendak nog steeds moeilijk is en de situatie moeilijk onder controle te krijgen is, kan de burgemeester dit toelichten?

9. Op welke manier heeft het ‘smart police station’ concreet bijgedragen aan de (ervaren) veiligheid onder het Bollendag sinds het vorig jaar geopend werd?

10. Het ‘smart police station’ is nu onbemand. Zou het een oplossing kunnen zijn om hier toch permanent politieagenten neer te zetten zodat hier een preventieve werking vanuit gaat en de politie overlastplegers sneller op heterdaad kan betrappen?

In januari 2023 werd aangegeven dat de extra inzet van politie en toezicht en handhaving, vanwege capaciteitstekorten werd afgebouwd.

11. Is de extra inzet op dit moment weer geïntensiveerd en zo ja, vanaf wanneer is deze intensivering ingezet? Hoe wordt door de gemeente ingespeeld op trends en veranderingen, als er aanwijzingen zijn dat de overlast weer toeneemt?

De problematiek onder het Bollendak lijkt zich, naast de recente terugkeer en toename, ook als een olievlek te verspreiden naar direct omliggende gebieden zoals de Van Sijpesteijnkade- en tunnel en het Moreelsepark. De aanpak en bevoegdheden voor het Bollendak gelden veelal echter alleen voor specifiek het Bollendak zelf, waardoor de handhaving direct naast het Bollendak (mogelijk) belemmerd wordt.

12. Acht de burgemeester het, hierop gelet, raadzaam om de aanpak en bevoegdheden rondom het Bollendak ook uit te breiden naar omliggende gebieden?

Gesteld door:

- Tess Meerding, VVD
- Bina Chirino, ChristenUnie
- David Bosch, UtrechtNu!